

Штучний інтелект в професійній діяльності

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>В Культура, мистецтво та гуманітарні науки</i>
Спеціальність	<i>В9 Історія та археологія</i>
Освітня програма	<i>Публічне адміністрування та електронне урядування</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна</i>
Форма навчання	<i>очна (денна)</i>
Рік підготовки, семестр	<i>1 курс, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>4 кредити ЄКТС / 120 годин, лекції 16 год., практичні заняття 30 год., самостійна робота 74 год.</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік / модульна контрольна робота</i>
Розклад занять	<i>http://roz.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська / англійська</i>
Інформація про керівника курсу / викладачів	<i>Лектор: кандидат історичних наук, доцент Перга Юрій Миколайович, https://history.kpi.ua/department/academic-staff/perga/ e-mail: perga.iurii@iit.kpi.ua Практичні / Семінарські: кандидат історичних наук, доцент Перга Юрій Миколайович, perga.iurii@iit.kpi.ua</i>
Розміщення курсу	<i>Посилання на дистанційний ресурс надається на першому занятті</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Дисципліна «Штучний інтелект у професійній діяльності» покликана ознайомити студентів з основами використання інтелектуальних цифрових технологій у сфері публічного управління, освіти, права, аналітики, управлінського консалтингу та інших напрямів діяльності магістрів з публічного управління. У курсі розглядаються ключові поняття та інструменти штучного інтелекту, можливості їх застосування, а також етичні, правові та соціальні виклики, пов'язані з їх використанням у практичній діяльності.

Мета навчальної дисципліни – формування у студентів розуміння принципів функціонування систем штучного інтелекту та набуття навичок їх використання в професійній діяльності з урахуванням етичних стандартів та стратегічних цілей розвитку суспільства.

Предмет навчальної дисципліни – основні підходи до функціонування ШІ та можливості їх застосування у професійній сфері; базові підходи до побудови систем штучного інтелекту; особливості впливу технологій ШІ на прийняття управлінських рішень; оцінка можливостей та обмеження сучасних інструментів ШІ у сфері публічного управління; розвиток критичного мислення щодо впровадження інтелектуальних технологій у професійні процеси; аналіз ефективності і доцільності впровадження ШІ в окремих процесах діяльності організацій; ідентифікація ризиків, пов'язаних з використанням ШІ, та дотримання принципів етики і доброчесності при його застосуванні; застосування конкретних сервісів та платформ, заснованих на технологіях ШІ; практичні навички використання популярних сервісів і платформ ШІ;

відповідальності за впровадження новітніх технологій у публічному секторі з дотриманням норм етики, права та доброчесності.

Навчальна дисципліна сприяє розвитку наступних програмних компетентностей та результатів навчання, зокрема, **загальні компетентності**:

- ЗК 01 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу,
- ЗК 02 Здатність спілкуватися державною та іноземною мовою та як усно, так і письмово з представниками інших (різних) професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності),
- ЗК 03 Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт,
- ЗК 05 Здатність розробляти проекти та управляти ними, працювати в міжнародному контексті.

фахові компетентності:

- ФК 04 Здатність формулювати та аргументувати актуальні філософські ідеї, доказово й обґрунтовано викладати результати дослідження. Здатність виявляти специфіку в підходах до вирішення проблем в галузі історії та археології представників різних наукових напрямів та шкіл, критично осмислювати новітні досягнення історичної науки.
- ФК 06 Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері історії, археології та/або дотичні до них міждисциплінарні проекти.
- ФК 09 Здатність професійно проводити світоглядний аналіз та етико-ціннісну експертизу європейської та євроатлантичної інтеграції України на підставі принципу україноцентризму. Здатність працювати в міжнародному контексті і реалізовувати спільні проекти у сфері історії та/або археології з європейськими та євроатлантичними інституціями.

програмні результати навчання: 1, 5, 7, 19

- ПРН 01 Аналізувати теоретичні та методологічні проблеми сучасної історичної та філософської науки, критично оцінювати стан проблеми та результати останніх досліджень, застосовувати релевантні методи їх аналізу та інтерпретації.
- ПРН 05 Розробляти й реалізовувати історичні, філософські та міждисциплінарні проекти з урахуванням сучасних методологічних підходів.
- ПРН 07 Застосовувати у професійній діяльності у сфері філософії, історії та археології сучасні цифрові інструменти і технології в професійній діяльності, у тому числі для пошуку, збереження і оброблення інформації, для виконання наукових досліджень і реалізації освітніх та інноваційних проектів.
- ПРН 19 Приймати ефективні рішення з питань управління складною професійною та/або навчальною діяльністю у сфері філософії.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Дисципліна не потребує наявності специфічних знань чи навичок. Для опанування дисципліни достатньо мати елементарні знання з інформатики, логіки, математичної статистики, аналітичного мислення, а також уміння працювати з цифровими інструментами та базовими програмами обробки даних. Фактичне наповнення дисципліни засноване на вивченні курсу Міжнародна проектно-грантова діяльність та стартап-менеджмент.

За результатами вивчення дисципліни здобувачі отримають основу для подальшого вивчення ПО 08 Експертно-аналітична робота в соціально-гуманітарній сфері та ПО 10 Основи наукових досліджень та академічна доброчесність.

3. Зміст навчальної дисципліни

1. **Штучний інтелект: базові поняття, етичні та правові аспекти**
(вступ до дисципліни, основи ШІ, виклики та можливості в гуманітарній сфері)
2. **Штучний інтелект у публічному управлінні: цифрове врядування, аналіз даних, автоматизація рішень**
(сфери застосування, приклади, ризики та ефективність)

3. **Використання ШІ в юридичній практиці: правовий аналіз, документообіг, алгоритмічне правосуддя**
(регуляторні аспекти, ChatGPT/LLM у правовій діяльності)
4. **Соціальні наслідки впровадження ШІ: перспективи та ризики для суспільства**
(виклики для демократії, цифрова нерівність, прозорість систем ШІ)
5. **Штучний інтелект в історичних дослідженнях: цифрові архіви, класифікація текстів, історіографія майбутнього**
(приклади використання ШІ в гуманітаристиці)
6. **ШІ в соціології: аналіз соціальних мереж, прогнозування соціальних процесів, виявлення суспільних трендів**
(опрацювання масивів даних, bias у даних, верифікація результатів)
7. **Промт-інженіринг: створення ефективних запитів для роботи з мовними моделями**
(практичні техніки взаємодії з LLM, інструкції, шаблони, етика промтінгу)
8. **Практика застосування ШІ в професійній діяльності: створення кейсів, проєктування рішень**
(робота над кейсами, критичний аналіз рішень, обговорення власного досвіду)

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базова література:

1. Адаменко, І. В. (2023). Штучний інтелект як виклик демократичному управлінню. *Ефективність державного управління*, 2(71), 120–128. URL: http://www.lvivacademy.com/vidavniststvo_1/edu_71/fail/adamenko.pdf
2. Князев, С. М. (2023). Штучний інтелект: сучасні виклики в праві та управлінні. *Вісник Національної академії правових наук України*, 30(1), 8–21. URL: <https://visnyk.onua.edu.ua/index.php/visnyk/article/view/158>
3. Floridi, L. (2023). *The Ethics of Artificial Intelligence*. Oxford University Press. Відкрита версія: <https://philpapers.org/rec/FLOTHE-9>
4. OpenAI. (2023). *ChatGPT Prompt Engineering Guide*. URL: https://github.com/openai/openai-cookbook/blob/main/techniques_to_improve_reliability.md
5. Perga, I. (2024). The role of AI (large language models) in managerial decision-making: Benefits and challenges. *Наукові перспективи*, 10(52), 32–49. URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-10\(52\)-32-49](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-10(52)-32-49)

Додаткова література:

1. Войтко, І. І. (2023). Штучний інтелект у викладанні суспільних наук. *Освітній дискурс*, 2(44), 50–58. URL: <http://edudiscourse.org.ua/index.php/edudis/article/view/570>
2. Глущенко, В. В. (2021). Штучний інтелект і права людини: нові виклики. *Юридична Україна*, 9, 19–25. URL: <http://yurukr.org.ua/jur/article/view/165497>
3. Добровольський, О. О. (2022). Цифрова трансформація в соціогуманітарних науках: роль штучного інтелекту. *Соціогуманітарні студії*, 4, 101–110. URL: <https://social-science.com.ua/index.php/journal/article/view/71>
4. Козак, В. А. (2023). Промт-інженерія у сфері цифрового врядування. *Державне управління: удосконалення та розвиток*, 8. URL: https://www.dy.nayka.com.ua/pdf/8_2023/29.pdf
5. Український центр оцінювання якості освіти. (2023). Методичні рекомендації щодо етичного використання штучного інтелекту в освіті. URL: https://testportal.gov.ua/wp-content/uploads/2023/09/ai_guidelines_education_ua.pdf
6. Binns, R. (2018). *Fairness in Machine Learning: Lessons from Political Philosophy*. In Proceedings of the 2018 Conference on Fairness, Accountability and Transparency. URL: <https://dl.acm.org/doi/10.1145/3287560.3287598>
7. Dignum, V. (2019). *Responsible Artificial Intelligence: How to Develop and Use AI in a Responsible Way*. Springer. URL (free preview): <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-30371-6>
8. European Commission. (2021). *Ethics Guidelines for Trustworthy AI*. URL: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/ethics-guidelines-trustworthy-ai>

9. Mittelstadt, B. D., Allo, P., Taddeo, M., Wachter, S., & Floridi, L. (2016). *The ethics of algorithms: Mapping the debate*. *Big Data & Society*, 3(2).
URL: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/2053951716679679>
10. Roio, D. (2022). *Prompt Engineering and Generative AI*. arXiv preprint.
URL: <https://arxiv.org/abs/2307.09003>

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Під час вивчення навчального матеріалу застосовуються наступні методи навчання:

Код методу навчання	Метод навчання	Рекомендовано при проведенні	
		Лекційних занять	Семінарських занять
МН 1	<i>Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний</i> Відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо)	+	+
МН 2	Словесний метод (лекція, бесіда, інструктаж тощо)	+	+
МН 3	Наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій)	+	+
МН 4	Дискусійний метод	+	+
МН 5	Ділова гра, як метод активного творчого навчання		+
МН 6	<i>Частково-пошуковий, або евристичний, метод</i> Організація активного пошуку рішення поставлених пізнавальних завдань		+
МН 7	<i>Метод проблемного викладу</i> До викладу матеріалу: ставиться проблема - формується завдання на основі різних джерел і засобів .На занятті розглядається спосіб рішення задачі.		+

5.1. Лекційні заняття (8 занять)

Лекція 1. Штучний інтелект: базові поняття, етичні та правові аспекти

Зміст заняття:

- Історія розвитку ШІ та сучасні визначення
- Основні види і технології штучного інтелекту
- Етичні дилеми та правові аспекти використання ШІ
- Роль ШІ у професіях майбутнього

Самостійна робота студента (СРС):

- Дослідити приклади застосування ШІ в різних галузях
- Порівняльний аналіз підходів до етики ШІ в Україні та ЄС
- Огляд національних та міжнародних стратегій розвитку ШІ
- Написання есе: "Чи повинен ШІ мати правовий статус?"

Рекомендована література:

Floridi (2023); Князев (2023); Mittelstadt et al. (2016); European Commission (2021)

Лекція 2. ШІ у публічному управлінні: цифрове врядування, аналіз даних, автоматизація рішень

Зміст заняття:

- Приклади використання ШІ у публічному секторі
- Системи прийняття рішень на основі даних
- Автоматизація документообігу та взаємодії з громадянами
- Ризики та обмеження

СРС:

- Аналіз кейсу "Дія" та можливостей інтеграції ШІ
- Пошук світових практик автоматизації публічних послуг
- Написання короткого policy paper: "Який ШІ інструмент потрібен для громади?"
- Дослідження викликів цифрової нерівності

Рекомендована література:

Адаменко (2023); Козак (2023); Dignum (2019); Susskind & Susskind (2015)

Лекція 3. ШІ в юридичній практиці: правовий аналіз, документообіг, алгоритмічне правосуддя

Зміст заняття:

- Системи автоматичного правового аналізу
- ChatGPT та LLM у створенні юридичних документів
- Судові системи на основі ШІ
- Юридична відповідальність за рішення ШІ

СРС:

- Пошук рішень із використанням ШІ в українській юридичній практиці
- Аналіз кейсу COMPAS (алгоритмічне правосуддя у США)
- Есе: "Чи може ШІ бути адвокатом?"
- Складання шаблонів юридичних запитів до LLM

Рекомендована література:

Глущенко (2021); Susskind & Susskind (2015); European Commission (2021)

Лекція 4. Соціальні наслідки впровадження ШІ: перспективи та ризики

Зміст заняття:

- ШІ та суспільна довіра
- Вплив на ринок праці та соціальну мобільність
- Проблема цифрової нерівності
- Прозорість і контроль алгоритмів

СРС:

- Аналіз соціологічних опитувань щодо ставлення до ШІ
- Дослідження проблем "чорної скриньки" в алгоритмах
- Підготовка презентації: "ШІ і демократія"
- Написання аналітичної записки: "Етичний ШІ для громади"

Рекомендована література:

Mittelstadt et al. (2016); Добровольський (2022); Binns (2018)

Лекція 5. ШІ в історичних дослідженнях: цифрові архіви, класифікація текстів

Зміст заняття:

- Інструменти для аналізу історичних джерел
- Оцифрування та інтерпретація історичних даних
- Виявлення тем і наративів за допомогою ШІ
- Приклади проєктів Digital History

СРС:

- Робота з digital-архівами (Europeana, Archive.org)
- Пошук тематичних кластерів у історичних текстах
- Аналіз джерела за допомогою AI-технологій
- Порівняння результатів ручного та автоматичного аналізу

Рекомендована література:

Войтко (2023); Добровольський (2022); Floridi (2023)

Лекція 6. ШІ в соціології: аналіз соціальних мереж, прогнозування процесів

Зміст заняття:

- Алгоритми у вивченні соціальних зв'язків

- Обробка великих масивів соціальних даних
- Виявлення патернів поведінки
- Bias і проблеми репрезентативності

СРС:

- Вивчення інструментів типу NodeXL, Gephi
- Проведення мінідослідження в соцмережі
- Кейс-аналіз: "ШІ в передвиборчій кампанії"
- Есе: "Чи об'єктивний соціологічний ШІ?"

Рекомендована література:

Binns (2018); Добровольський (2022); Dignum (2019)

Лекція 7. Промт-інженіринг: техніки створення запитів

Зміст заняття:

- Основи промт-інженерії
- Типи промтів: інструкції, рольові, приклади
- Помилки і покращення результатів
- Рекомендації щодо ефективної взаємодії з LLM

СРС:

- Створення 5 типів промтів під завдання
- Експеримент: один запит – різні формулювання
- Порівняння генерацій GPT vs Copilot vs Claude
- Розробка шаблонів для конкретної професії

Рекомендована література:

OpenAI (2023); Roio (2022); Козак (2023)

Лекція 8. Практика застосування ШІ в професійній діяльності

Зміст заняття:

- Розгляд кейсів використання ШІ
- Проектне мислення у цифровій трансформації
- Інтеграція ШІ в особисту професійну траєкторію
- Презентація мініпроектів

СРС:

- Розробка власного кейсу застосування ШІ
- Самооцінка цифрової компетентності
- Есе: "ШІ у моїй майбутній професії"
- Підготовка презентації-пітчу ідей

Рекомендована література:

Susskind & Susskind (2015); OpenAI (2023); Войтко (2023)

5.2. Семінарські заняття (15 занять)

Семінар 1. Вступ до курсу. ШІ в суспільстві: очікування та реальність

- Ознайомлення з планом курсу
  - Дискусія: «Що таке ШІ і як він вплине на мою професію?»
  - Аналіз медіа-наративів про ШІ (новини, фільми, реклама)
  - Групова справа: формування "карти очікувань" від ШІ
-

Семінар 2. Етика штучного інтелекту: від теорії до практики

- Аналіз кейсів порушення етики в роботі ШІ (розпізнавання облич, дискримінація)
  - Дискусія: «Чи має ШІ дотримуватися моральних норм?»
  - Практика: побудова власного етичного кодексу використання ШІ
-

Семінар 3. ШІ в управлінні: аналіз українських кейсів

- Розбір прикладів цифрового врядування (наприклад, «Дія», «Прозорро»)

- Моделювання: як впровадити ШІ у роботу ЦНАПу або департаменту освіти
  - Робота з даними: як зібрати дані для ШІ у громаді
-

Семінар 4. Іноземний досвід: ШІ в управлінні за кордоном

- Кейс-аналіз Естонії, Південної Кореї, Естонії
  - Порівняння правових та інституційних моделей впровадження ШІ
  - Моделювання: розробка стратегії впровадження ШІ в ОТГ
-

Семінар 5. Алгоритмічне правосуддя: між ефективністю та справедливістю

- Дискусія: «Чи може судити машина?»
  - Аналіз справи COMPAS (США)
  - Практична робота: створення «судового промта» для оцінки ризиків
-

Семінар 6. Правові ризики ШІ: що регулює закон?

- Обговорення європейського AI Act
  - Роль юриста у розробці політик ШІ
  - Створення переліку рекомендацій для впровадження ШІ в юридичну практику
-

Семінар 7. Соціальні аспекти ШІ: критичний аналіз ідеологій

- Дискусія: чи є ШІ "нейтральним"?
  - Розбір ідеологічного впливу алгоритмів (YouTube, TikTok, Facebook)
  - Завдання: виявлення маніпулятивного контенту в соцмережах за допомогою ШІ
-

Семінар 8. ШІ та демократія: свобода, контроль і відповідальність

- Аналіз використання ШІ в політичних кампаніях
  - Робота над кейсами: deepfake, bot-ферми, фільтрація новин
  - Обговорення: як врегулювати вплив ШІ на громадянське суспільство?
-

Семінар 9. ШІ в історичних дослідженнях: застосування на практиці

- Аналіз цифрових архівів: Europeana, British Library Labs
  - Практика: виявлення ключових тем у історичному тексті за допомогою GPT
  - Обговорення: «Чи загрожує ШІ історичній науці?»
-

Семінар 10. Візуалізація історії за допомогою ШІ

- Генерація історичних образів (Midjourney, DALL·E)
  - Завдання: створити візуальний супровід до події з української історії
  - Дискусія про етичні межі реконструкцій
-

Семінар 11. Соціологія і ШІ: аналіз суспільства в реальному часі

- Практика: збір даних із соцмереж
  - Робота з NodeXL або подібними сервісами
  - Побудова соціальних графів і мережевий аналіз
-

Семінар 12. Упередженість даних у соціальних дослідженнях

- Визначення "bias" у тренувальних вибірках
  - Завдання: виявлення потенційних помилок у ШІ-прогнозах
  - Групова дискусія: "Як зробити ШІ соціально справедливим?"
-

Семінар 13. Промт-інженерія: майстерність створення запитів

- Практика: формулювання промтів для різних задач
  - Тестування: як один запит змінює відповідь GPT
  - Побудова шаблонів для сфери управління / освіти / права
-

Семінар 14. Презентація мініпроектів: ШІ в моїй професійній діяльності

- Пітчинг проєктів (2–3 хвилини на студента або команду)
- Оцінювання за критеріями: інноваційність, реалістичність, етичність
- Підсумкова дискусія: майбутнє людської праці в епоху ШІ
- іти / права

Семінар 15. Проведення МКР

6. Самостійна робота здобувача вищої освіти

Цей розділ містить орієнтовний перелік форм індивідуальної діяльності студента, які спрямовані на поглиблення, закріплення та практичне застосування знань, отриманих під час лекцій та семінарів.

Згідно з навчальним планом, загальний обсяг самостійної роботи становить **74 годин**.

Орієнтовне планування здобувачем освіти свого часу (академічних годин) на виконання окремих робіт СРС з навчальної дисципліни

№ з/п	Вид роботи студента /студентки	Норма часу, год.	Кількість	Всього, годин
1.	Підготовка до лекції	0,25	8	2
2.	Підготовка до семінарського заняття	4,4	14	62
3.	Підготовка до МКР	4	1	4
4.	Підготовка до заліку	6	1	6
	Всього			74

Форми самостійної роботи:

1. **Опрацювання літератури за темами курсу** (ознайомлення з рекомендованими джерелами, підготовка коротких тез/резюме до кожної теми).
2. **Написання есе з етичних, правових або соціальних аспектів ШІ** (на вибір студента).
3. **Підготовка презентацій до семінарів** (окремі завдання для індивідуального виступу).
4. **Аналіз кейсів застосування ШІ** у публічному управлінні, освіті, праві, історії або соціології.
5. **Пошук та аналіз цифрових інструментів на основі ШІ**, які можуть використовуватись у професійній сфері студента.
6. **Практичне завдання з промт-інженерії**: створення власного набору промтів для професійних задач.
7. **Розробка мініпроекту**: «ШІ у моїй професії» (індивідуальне або в парах, презентація на останньому семінарі).
8. **Рефлексивні записи** після кожного тематичного блоку (що дізнався/ла, як це змінює моє розуміння професії, які ризики і переваги бачу).
9. **Підготовка до заліку**: повторення ключових понять, самостійне опрацювання контрольних питань.
10. **Аналіз документів (стратегій, регламентів, етичних кодексів ШІ)** з наданням письмового коментаря.

Форми контролю виконання самостійної роботи:

- усні доповіді / презентації на семінарах;
- письмові роботи (есе, рефлексії, аналітичні записки);
- захист мініпроекту;
- індивідуальні консультації з викладачем (у разі потреби);
- участь у тестуванні/підсумковому контролі.

Політика та контроль

Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Правила відвідування занять

Відвідування лекцій є обов'язковим. Здобувач вищої освіти, який пропускає лекції, може мати труднощі з належною підготовкою до семінарів, однак йому не потрібно відпрацьовувати пропущені лекції. Здобувачу вищої школи під час лекції рекомендується конспектувати основні аспекти, ключові поняття, визначення, класифікації та алгоритми, що пояснює викладач.

Активна участь у семінарських (практичних) заняттях є обов'язковою і має важливе значення для формування рейтингу здобувача вищої освіти. Готуючись до семінарського заняття здобувач вищої школи має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, а також опрацювати інформацію теми, що представлена у основному списку літератури. У разі виникнення запитань або незрозумілих моментів слід обов'язково обговорити їх з викладачем. Якщо здобувач вищої школи не встиг підготуватися, йому варто уважно слухати виступи інших і намагатися компенсувати недостатню підготовку, засвоюючи нову інформацію.

Якщо здобувач вищої освіти пропускає семінари чи контрольні заходи з поважних причин (наприклад, через хворобу чи інші важливі обставини), він матиме змогу виконати завдання впродовж наступного тижня. Перевірка знань здобувачів вищої школи із тем, які вони пропустили, здійснюватиметься через консультації з викладачем, графік яких доступний на сайті кафедри філософії.

Бали за фактичну присутність на лекціях і семінарах не нараховуються.

Дистанційне навчання

У разі запровадження дистанційного (змішаного) формату навчання організація освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про дистанційне навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/188>), Регламенту проведення семестрового контролю в дистанційному режимі (<https://osvita.kpi.ua/node/148>).

Організація освітнього процесу здійснюється з використанням технологій дистанційного навчання, зокрема через Платформу дистанційного навчання «Сікорський» (<https://www.sikorsky-distance.org>) та АС «Електронний кампус» (<https://ecampus.kpi.ua>). Здобувачі вищої школи приєднуються до платформи «Сікорський» (Google Classroom) через корпоративну електронну пошту у домені @lll.kpi.ua.

Освітній процес у дистанційному режимі здійснюється відповідно до затвердженого розкладу навчальних занять. У режимі дистанційного навчання заняття відбуваються у вигляді онлайн-конференції на платформі Zoom. Посилання на конференцію надається на початку семестру.

Заняття в режимі дистанційного навчання проводяться через онлайн-конференції на платформі Zoom. Результати оцінювання висвітлюють у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача вищої освіти (<https://ecampus.kpi.ua>).

Правила поведінки на заняттях

На заняттях слід дотримуватись норм етичної поведінки, що визначені у Кодексі честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (<https://kpi.ua/code>), а також Положенні про комісію з питань етики та академічної чесності НТУУ «КПІ» (https://data.kpi.ua/sites/default/files/files/2015_1-140a1.pdf).

На території університету здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватись установлених Правил внутрішнього розпорядку (<https://kpi.ua/admin-rule>). Під час лекційних і практичних занять в аудиторіях, а також у процесі відеоконференцій, мобільні телефони слід використовувати лише в беззвучному режимі та виключно з навчальною метою — для пошуку необхідної інформації в інтернеті.

Правила призначення заохочувальних балів

Заохочувальні не входять до основної шкали РСО.

Максимальна кількість заохочувальних балів – **10** (10% від суми рейтингових балів).

Здобувач вищої школи може отримати заохочувальні (додаткові) бали за участь у міжнародних та/чи всеукраїнських наукових, науково-практичних конференціях, олімпіадах (студентських, всеукраїнських), конкурсах з тематики навчальної дисципліни.

Політика оцінювання контрольних заходів

Оцінювання контрольних заходів здійснюється відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/37>), Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/node/32>).

Результати оцінювання семестрового контролю висвітлюються у АС «Електронний кампус» на особистій сторінці здобувача вищої школи (<https://ecampus.kpi.ua>).

У випадку незгоди здобувача вищої школи з оцінкою за результатами контрольного заходу, він має право подати апеляцію у день оголошення результатів відповідного контролю на ім'я декана факультету за процедурою визначеною Положенням про апеляції в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/182>).

Політика дедлайнів та перескладань

Невиконання завдань або порушення термінів їх виконання з неповажних причин призводить до втрати можливості отримати відповідні рейтингові бали. У разі пропуску контрольних заходів з поважних причин здобувачу вищої освіти надається право додатково виконати завдання впродовж найближчого тижня.

Порядок ліквідації академічної заборгованості та перескладання семестрового контролю регулюється Положенням про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/32>). Здобувач вищої освіти, у якого за результатами семестрового контролю виникла академічна заборгованість, також має право її ліквідувати відповідно до Положення про надання додаткових освітніх послуг здобувачам вищої освіти в КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/177>).

Визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті

Порядок визнання таких результатів регламентується Положенням про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті (<https://osvita.kpi.ua/index.php/node/179>).

Можуть бути зараховані окремі змістовні модулі або теми дисципліни. В такому разі здобувач звільняється від виконання відповідних завдань, отримуючи за них максимальний бал відповідно до рейтингової системи оцінювання.

Позааудиторні заняття та залучення професіоналів-практиків

Під час вивчення навчальної дисципліни можливі позааудиторні заняття, що включають відвідування науково-практичних заходів, лекторів, тренінгів тощо, в межах тематики дисципліни.

Академічна доброчесність

У процесі вивчення навчальної дисципліни необхідним є неухильне дотримання політики академічної доброчесності, визначеної чинним законодавством та внутрішніми документами закладу освіти.

Політику, стандарти та процедури дотримання академічної доброчесності містять такі регламентуючі документи КПІ ім. Ігоря Сікорського, що оприлюднені на сайті університету: Кодекс честі КПІ ім. Ігоря Сікорського (<https://kpi.ua/files/honorcode.pdf>), Положення про систему запобігання академічному плагіату (<https://rb.gy/agihij>), нормативно-правові документи, офіційні рекомендації, накази та розпорядження, соціологічні дослідження, методичні матеріали, освітні курси (<https://kpi.ua/academic-integrity>).

Недотримання принципів академічної доброчесності, зокрема виявлення плагіату чи дублювання завдань, призводить до виставлення нульового балу за відповідну роботу.

Політика використання штучного інтелекту

Використання штучного інтелекту регулюється «Політикою використання штучного інтелекту в академічній діяльності КПІ ім. Ігоря Сікорського» (<https://osvita.kpi.ua/node/1225>). Всі завдання, виконувані здобувачами під час навчання, повинні бути результатом їх власної оригінальної роботи. Використання штучного інтелекту (ШІ) для автоматичного створення відповідей без подальшого їх аналізу і доопрацювання заборонено. Здобувачам не рекомендується використовувати ШІ як єдине джерело інформації. Важливо перевіряти та аналізувати отримані відомості з інших надійних джерел. Будь-яке застосування інструментів ШІ для виконання завдань повинно бути чітко зазначене і задокументоване.

Використання ШІ повинно відповідати принципам академічної доброчесності.

Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

PCO з навчальної дисципліни, семестровий контроль з якої передбачений у вигляді заліку, складається з:

Поточного контролю: опитування за темою заняття, робота над творчими завданнями, кейсами, модульна контрольна робота.

Календарного контролю: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестрового контролю: залік.

Поточний контроль проводиться впродовж семестру з метою забезпечення зворотного зв'язку між викладачем і здобувачами вищої школи у процесі навчання та для перевірки рівня теоретичної та практичної підготовки здобувачів на кожному етапі вивчення навчальної дисципліни.

Викладач оцінює роботу здобувача освіти на кожному семінарському занятті. Здобувач вищої школи отримує найвищий рейтинг, якщо він бере активну участь на семінарських (практичних) заняттях, переважно надає повні та аргументовані відповіді, логічно їх викладає, висловлює власну позицію з дискусійних питань. Пропущені заняття, неточності, неповнота, помилки у відповідях спричиняють зниженню рейтингу здобувача вищої школи.

Модульна контрольна робота (МКР) включає тестові та аналітичні завдання, що охоплюють зміст навчальної дисципліни. Перескладати МКР не можна.

Календарний контроль проводиться з метою моніторингу виконання здобувачами індивідуальних навчальних планів згідно з графіком навчального процесу.

Календарний контроль (проміжна атестація) проводиться на 7-у та 13-у тижнях семестру. Для отримання позитивної оцінки з календарного контролю за навчальну дисципліну потрібно набрати не менше 50 % від максимального можливих балів на момент проведення контролю.

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу.

Умови допуску до семестрового контролю: зарахування усіх передбачених РП завдань.

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг здобувача вищої школи з навчальної дисципліни складається з балів, отриманих за:

- 1) роботу на семінарських (практичних) заняттях;
- 2) складання модульної контрольної роботи (МКР).

1. Робота на семінарських (практичних) заняттях

(максимальна кількість балів складає 70, максимальна кількість балів на 1 занятті – 5)

14 семінарських занять × 5 балів = 70 балів

активна участь у проведенні заняття; надання повної і аргументованої, логічно викладеної доповіді, відповіді, висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильне вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням, у поєднанні	5
---	---

зі слухними доповненнями відповідей інших здобувачів вищої школи у процесі дискусії	
активна участь у проведенні заняття; надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі	4
надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування	3
відсутність відповіді, ухилення від участі у семінарському занятті	0

2. Складання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів складає 30

Частина 1: 20 тестових завдань × 0,5 бала = 10 балів

Частина 2: три аналітичні завдання: 5 балів + 7 балів + 8 балів = 20 балів

№ з/п	Критерії оцінювання МКР	Ваговий бал
1.	Відповідь правильна (не менше 90% потрібної інформації)	30-26
2.	Несуттєві помилки у відповіді (не менше 75% потрібної інформації)	25-22
3.	Є недоліки у відповіді та деякі помилки (не менше 60% потрібної інформації)	21-18
4.	Суттєві помилки у відповіді (≤50% потрібної інформації)	≤18
5.	Відповідь відсутня або не правильна	0

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Робота на семінарських заняттях (презентації, доповіді, кейси, участь в дискусіях, симуляційних іграх, робота в групах, написання аналітичної записки тощо)	70	5	14	70
2.	Модульна контрольна робота	30	30	1	30
	Всього				100

Семестровий контроль: ЗАЛІК

Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу, а саме під час залікового тижня.

Здобувач отримує позитивну залікову оцінку за результатами роботи в семестрі, якщо має підсумковий рейтинг за семестр не менше 60 балів та виконав умови допуску до семестрового контролю.

Умови допуску до заліку: рейтинг ≥36 б.

Не виконані умови допуску → Не допущено.

< 60 балів → залікова к/р

≥ 60 балів = оцінка (відмінно, дуже добре, добре, задовільно, достатньо, незадовільно).

Оцінка може бути підвищена за бажанням за рахунок виконання залікової к/р.

Принцип визначення підсумкової оцінки. Рейтингова оцінка доводиться до здобувачів на передостанньому занятті з дисципліни в семестрі. Здобувачі, які виконали всі умови допуску до заліку і мають рейтингову оцінку 60 та більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

Зі здобувачами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, викладач проводить семестровий контроль у вигляді залікової контрольної роботи (письмова). Якщо оцінка, отримана за залікову контрольну роботу менша ніж за рейтингом, попередній рейтинг здобувача скасовується і він отримує оцінку з урахуванням результатів залікової контрольної роботи.

Залікова контрольна робота складається з 4 питань. Ваговий бал 1 питання 25 балів.

25-23 балів – повна, чітка, викладена в певній логічній послідовності відповідь на поставлене питання, що свідчить про глибоке розуміння суті питання, ознайомлення студента не лише з матеріалом лекцій, але й з підручником та додатковою літературою; висловлення студентом власної позиції щодо дискусійних проблем, якщо такі порушуються у питанні; студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу.

22-18 балів – не зовсім повна або не достатньо чітка відповідь на всі поставлені питання, що свідчить про правильне розуміння суті питання, ознайомлення студента з матеріалом лекцій та підручника; незначні неточності у відповідях.

17-11 балів – поверхове ознайомлення студента з навчальним матеріалом або значні похибки у відповідях.

0-9 балів – незасвоєння тем.

Максимальна сума балів складає **100**.

Приблизний перелік питань на Залік подано у Додатку 1.

Сума балів переводиться у систему оцінювання згідно з таблицею.

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок за університетською шкалою

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

7. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Перелік питань до заліку

1. Що таке штучний інтелект? Які є основні підходи до його визначення?
2. Назвіть основні типи ШІ та їх характеристики.
3. У чому полягає різниця між машинним навчанням і глибинним навчанням?
4. Що таке нейромережа і як вона працює?
5. Які етичні принципи застосовуються до використання ШІ в суспільстві?
6. Які ризики для прав людини можуть виникнути при використанні ШІ?
7. Що таке алгоритмічна упередженість (bias) і як її виявити?
8. Які правові аспекти регулювання ШІ на міжнародному рівні існують?
9. Який зміст має поняття "відповідальний ШІ" (responsible AI)?
10. Як застосовується ШІ в публічному управлінні в Україні?
11. Які приклади використання ШІ у цифрових державних сервісах (наприклад, "Дія")?
12. Які переваги та ризики автоматизованого прийняття рішень у сфері управління?
13. Як ШІ може використовуватися в аналізі політик і державному прогнозуванні?
14. У чому полягає роль ШІ в юридичній діяльності (документообіг, аналіз)?
15. Що таке алгоритмічне правосуддя і чому воно викликає суперечки?
16. Як використовуються LLM (мовні моделі) у правовій практиці?
17. Які етичні межі використання генеративного ШІ в історичних реконструкціях?

18. Як ІІІ допомагає обробляти великі історичні архіви?
19. Наведіть приклади цифрових платформ і сервісів, що використовуються істориками.
20. Яке місце займає ІІІ у сучасній соціології?
21. Як ІІІ застосовується в аналізі соціальних мереж і даних?
22. Як ІІІ може допомагати у виявленні соціальних трендів?
23. Які загрози для достовірності соціологічних досліджень створює ІІІ?
24. Що таке промт-інженерія і яка її мета?
25. Які є типи промтів і як вони впливають на результат генерації?
26. Які правила варто враховувати при створенні ефективного промта?
27. Як можна застосовувати промт-інженерію у вашій майбутній професії?
28. Які ключові фактори впливають на ефективність використання ІІІ в роботі?
29. Як ІІІ може впливати на трансформацію професій майбутнього?
30. Які можливості й виклики постають перед суспільством у зв'язку з розвитком ІІІ?

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено доцентом кафедри історії, кандидатом історичних наук, доцентом Пергою Юрієм Миколайовичем

Ухвалено кафедрою історії (протокол № 14 від 18.06.2025 р.)

Погоджено НМКУ (протокол № 12 від 18.06.2025 р.)